
RESİMLERLE
İNSANLIK TARİHİ
ANSİKLOPEDİSİ
ESKİ ROMA III
Avgustus dönemi
ve İmparatorluğun
yıkılışı
KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Copyright: Daniel Mallo-Editorial Palsa S.A., Mexico
Türkiye'de Yayın Hakkı: KARACAN YAYINLARI/ONK

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

AVGUSTUS DÖNEMİ VE İMPARATORLUĞUN YIKILIŞI

AVGUSTUS DÖNEMİ VE İMPARATORLUĞUN YIKILIŞI

2

SEZAR'IN YEĞENİ VE EVLATLIĞI OLAN OKTAVİUS O SIRADA DOĞUYA GÖNDERİLMESİ PLÂNLANAN ORDUNUN BAŞINDA, YUNA- NİSTAN'DA BULUNUYORDU.. BABASININ ÖLÜM HABERİNİ ALIR ALMAZ İTALYA'YA DOĞRU YOLA ÇIKTI...
NAPOLİ'YE AYAK BASAR BAS- MAZ SEZAR'IN DOSTLARI OLAN EMEKLİ ASKERLERİN COŞKUN SEVGİ GÖSTERİLERİYLE KARŞILANDI.
BAŞTA ÇİÇERO OLMAK ÜZE- RE MARKUS ANTONİUS'U BİR TİRAN OLARAK KABUL EDEN CUMHURİYETÇİLER DE KENDİSİ- Nİ YÜREKTEN DESTEKLİYOR- LARDI...
3

MARKUS ANTONİUS İSE O SIRADA SEZAR'A SUİKAST HAZIRLAYANLARDAN BİRİNİN YÖNETİMİNDEKİ GALYA'YA SEFER HAZIRLIKLARINA GİRİŞMİŞ BULUNUYORDU...
OKTAVİUS ROMA ÜZERİNE YÜRÜMEK VE SEZAR'IN VARİSİ OLARAK İKTİDARI ELİNE ALMAK AMACIYLA BİR ORDU KURDU.. ZİRA ANTONİUS KONSÜL OLARAK KALDIĞI MÜDDETÇE OKTAVİUS'UN YAPTIĞI İŞ YASAL OLAMAYACAKTI...
4

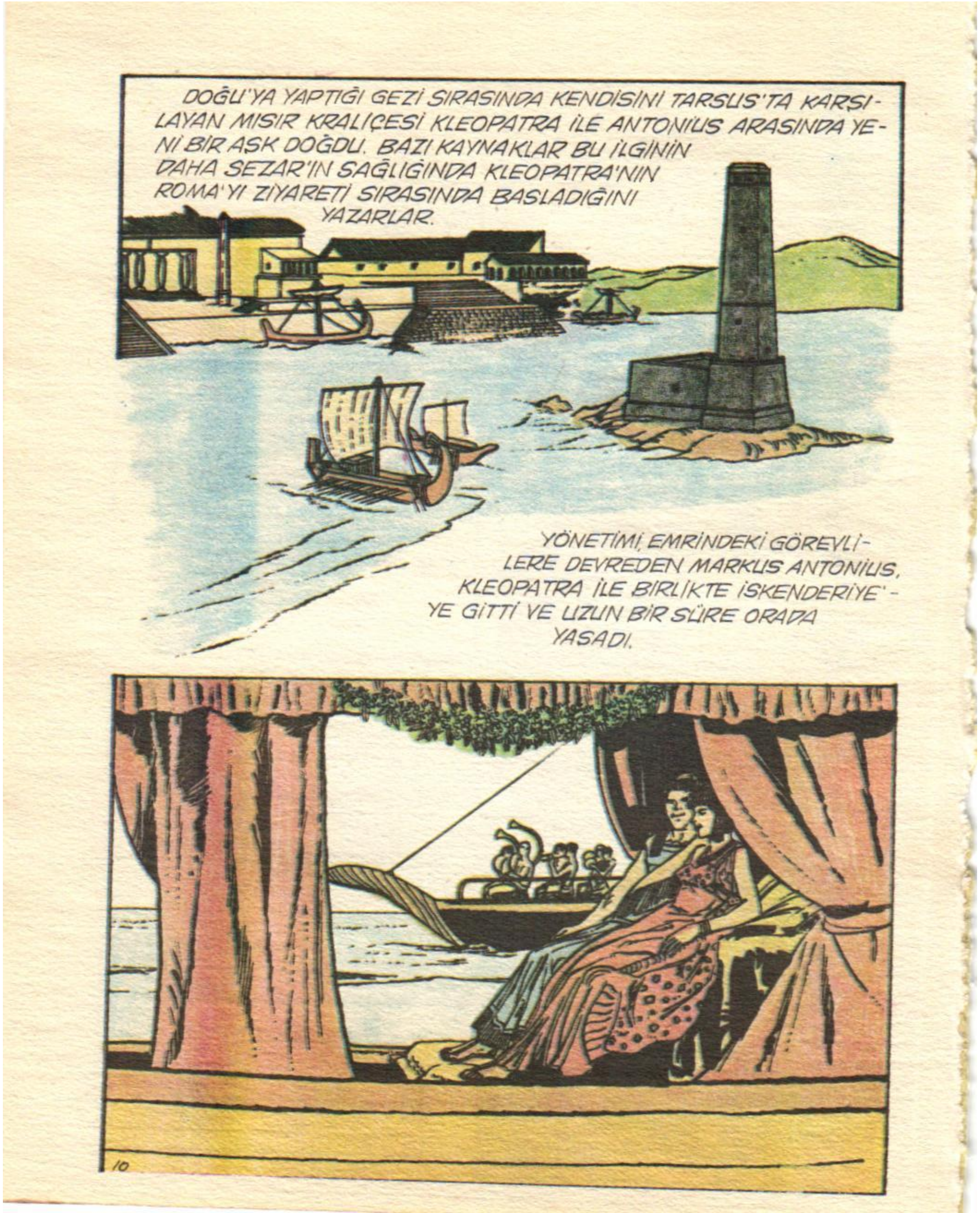

M.Ö. 43 YILINDA SENATO TARAFINDAN KONSÜL SEÇİLEN HİRTİUS VE PANSA'NIN YANI SIRA, ÇİÇERO'NUN SENATODA YAPTIĞI ETKİLİ KONUŞMA SAYESİNDE PROKONSÜLLÜĞE GETİRİLEN OKTAVİUS, SENATODAN ALDIKLARI YETKİYLE MARKUS ANTONİUS'LA ÇARPIŞMAK ÜZERE YOLA ÇIKTILAR...
İKİ ORDU İTALYA'NIN KUZEYİNDEKİ MODENE'DE KARŞILAŞTI.. ZAFER OKTAVİUS'UNDU. DİĞER İKİ KONSÜL SAVAŞ SIRASINDA HAYATLARINI KAYBETMİŞLERDİ..
5

İKTİDAR BOŞLUĞUNDAN YARARLANARAK KENDİSİNİ KONSÜL SEÇMELERİNİ İSTEYEN OKTAVİUS'UN BU TEKLİFİ, SENATO TARAFINDAN REDDEDİLDİ...
BUNUN ÜZERİNE OKTAVİUS ORDUSUYLA BİRLİKTE ROMA ÜZERİNE YÜRÜYEREK KONSÜLLÜĞÜ ZORLA ELE GEÇİRDİ...
...VE İLK İŞİ SUİKASTÇILARI YARGILAMAK OLDU.. BUNLARDAN İKİSİ, KASSİUS VE BRUTUS, SEZAR TARAFTARLARINI YOK ETMEK ÜZERE ANADOLU'DA ORDU KURMAKLA MEŞGULDÜLER.
6

OKTAVIUS ONLARLA SAVAŞABİLMEK İÇİN, LEPİDUS'UN DESTEĞİNDE GÜÇLÜ BİR ORDUYA SAHİP OLAN MARKUS ANTONIUS'LA BARIŞMA YOLUNA GİTTİ. BÖYLECE II. TRIUMVİRLİK KURULMUŞ OLDU.
BU, İLKİNİN AKSİNE TAMAMEN YASAL BİR BERABERLİKTİ. TRİUMVİRLİK ROMA'DA HALK MECLİSİ'NCE ONAYLANDI. OKTAVIUS, MARKUS ANTONIUS VE LEPİDUS BEŞ YIL İÇİN YÖNETİMİ DEVRALDILAR.
ANTONIUS GALYA'NIN, LEPIDUS İSPANYA'NIN VE GALYA NARBONENSİS'İN, OKTAVIUS İSE SARDİNYA, SİCİLYA VE AFRİKA'NIN BAŞINA GEÇTİ. ALINAN BİR KARARLA BÜTÜN CUMHURİYET YANLILARI KILIÇTAN GEÇİRİLDİ.. BUNLARIN İÇİNDE ÇİÇERO DA VARDI.
7

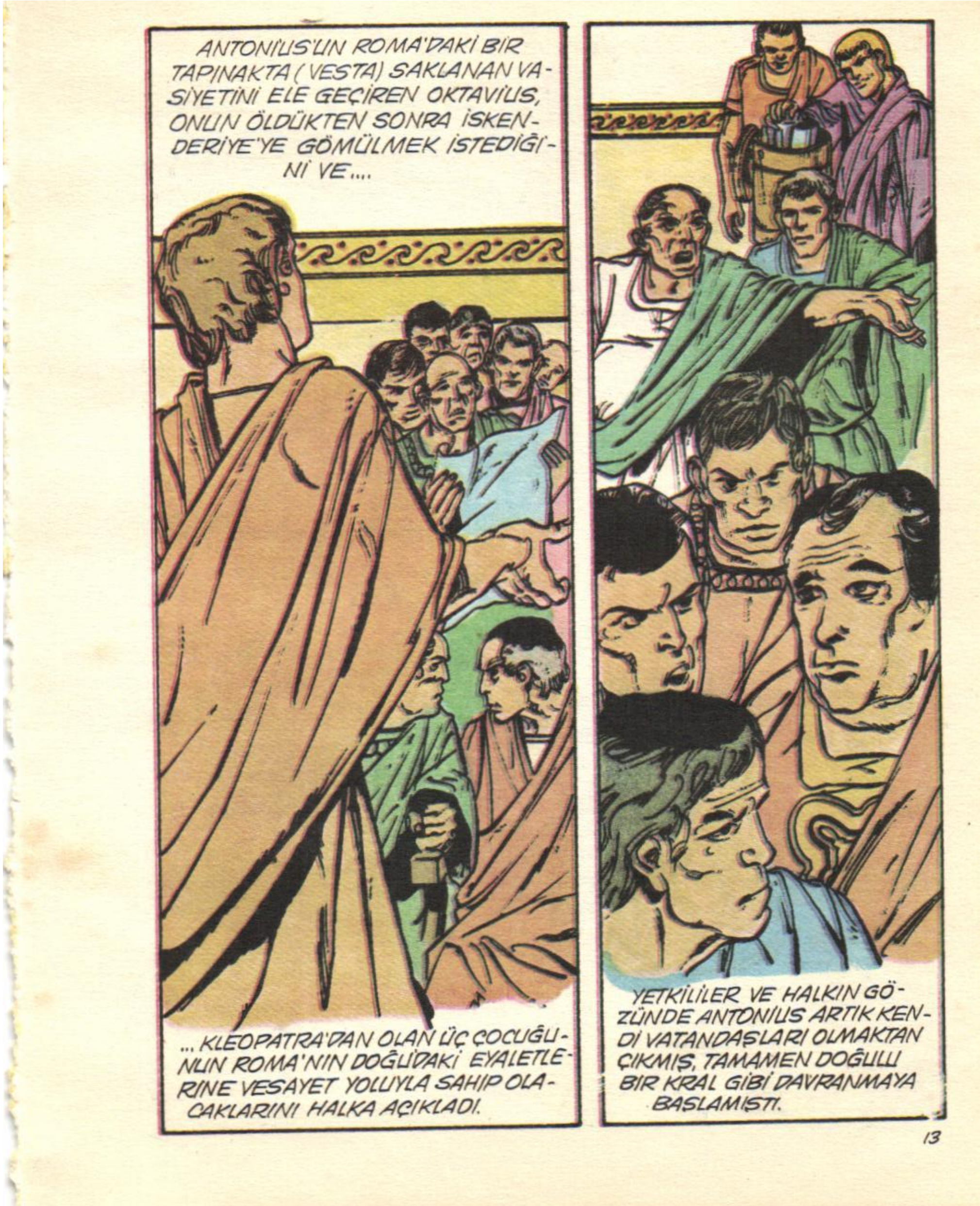

SIRA CUMHURİYETÇİ ORDUYU YOK ETMEYE GELMİŞTİ. SEZAR'IN TARAFTARLARIYLA CUMHURİYET YANLILARI M.Ö. 42 YILININ SONUNDA TRAKYA'DA, FİLİPPİ ŞEHRİ YAKININDA İKİ BÜYÜK SAVAŞ YAPTILAR.
CUMHURİYETÇİLERDEN ÇOK SAYIDA KOMUTAN SAVAŞ ALANINDA CAN VERDİ. BOZGUNDAN CANLARINI ANCAK KAÇARAK KURTARABİLEN KASSIUS VE BRUTUS, YENİLGİNİN ACISINA DAYANAMAYARAK İNTİHAR ETTİLER.
8

FİLİPPİ ZAFERİNDEN SONRA TRİUMVİRLER ARASINDAKİ TOPRAK DAĞILIMI DEĞİŞTİ.. GALYA'YI ELİNDE BULUNDURAN ANTONİUS, DOĞU EYALETLERİNİ DE KENDİ TOPRAKLARINA KATMAYI BAŞARDI.
LEPIDUS İTALYA'DAN UZAKLAŞMAMAYI YEĞLEYEREK KUZEY AFRİKA'YLA YETİNDİ.
OKTAVİUS İSE İSPANYA, İTALYA VE GALYA YARIMADASINI ELE GEÇİRDİ. BU DURUMDA İMPARATORLUK MARKUS ANTONİUS VE OKTAVİUS ARASINDA PAYLAŞILMIŞ OLUYORDU.
9

DOĞU'YA YAPTIĞI GEZİ SIRASINDA KENDİSİNİ TARSUS'TA KARSI-
LAYAN MISIR KRALİÇESİ KLEOPATRA İLE ANTONİUS ARASINDA YE-
Nİ BİR AŞK DOĞDU. BAZI KAYNAKLAR BU İLGİNİN
DAHA SEZAR'IN SAĞLIĞINDA KLEOPATRA'NIN
ROMA'YI ZİYARETİ SIRASINDA BASLADIĞINI
YAZARLAR.
YÖNETİMİ, EMRİNDEKİ GÖREVLİ-
LERE DEVREDEN MARKUS ANTONİUS,
KLEOPATRA İLE BİRLİKTE İSKENDERİYE'-
YE GİTTİ VE UZUN BİR SÜRE ORADA
YASADI.
10

MARKUS ANTONIUS M.Ö. 40 YILINDA İTALYA'NIN GÜNEYİNDEKİ BRUNDISIUM'DA (BUGÜN BRİN-DİZİ) KARAYA ÇIKTI.
DOĞU'DA SINIRLARI TEHDİT EDEN PARTLARA KARŞI ASKER TOPLAMAK AMACIYLA GELDİĞİ-Nİ SÖYLÜYORSA DA, ASIL GAYE-Sİ EZELİ RAKİBİ OKTAVİUS'LA KARŞILAŞMAKTI. ANCAK İKİ TARAFIN DA ASKERLERİ YENİ BİR İÇ SAVAŞI....
...GÖZE ALACAK DURUMDA DE-ĞİLLERDİ. BUNUN ÜZERİNE OKTA-VİUS'LA ANTONİUS ARASINDA BRİNDİZİ BARIŞI İMZALANDI.
İLK EŞİ BİR YIL ÖNCE ÖL-MÜŞ BULUNAN ANTONİUS, OKTAVİUS'UN KIZ KARDEŞİ OKTAVİA İLE EVLENDİ.
11

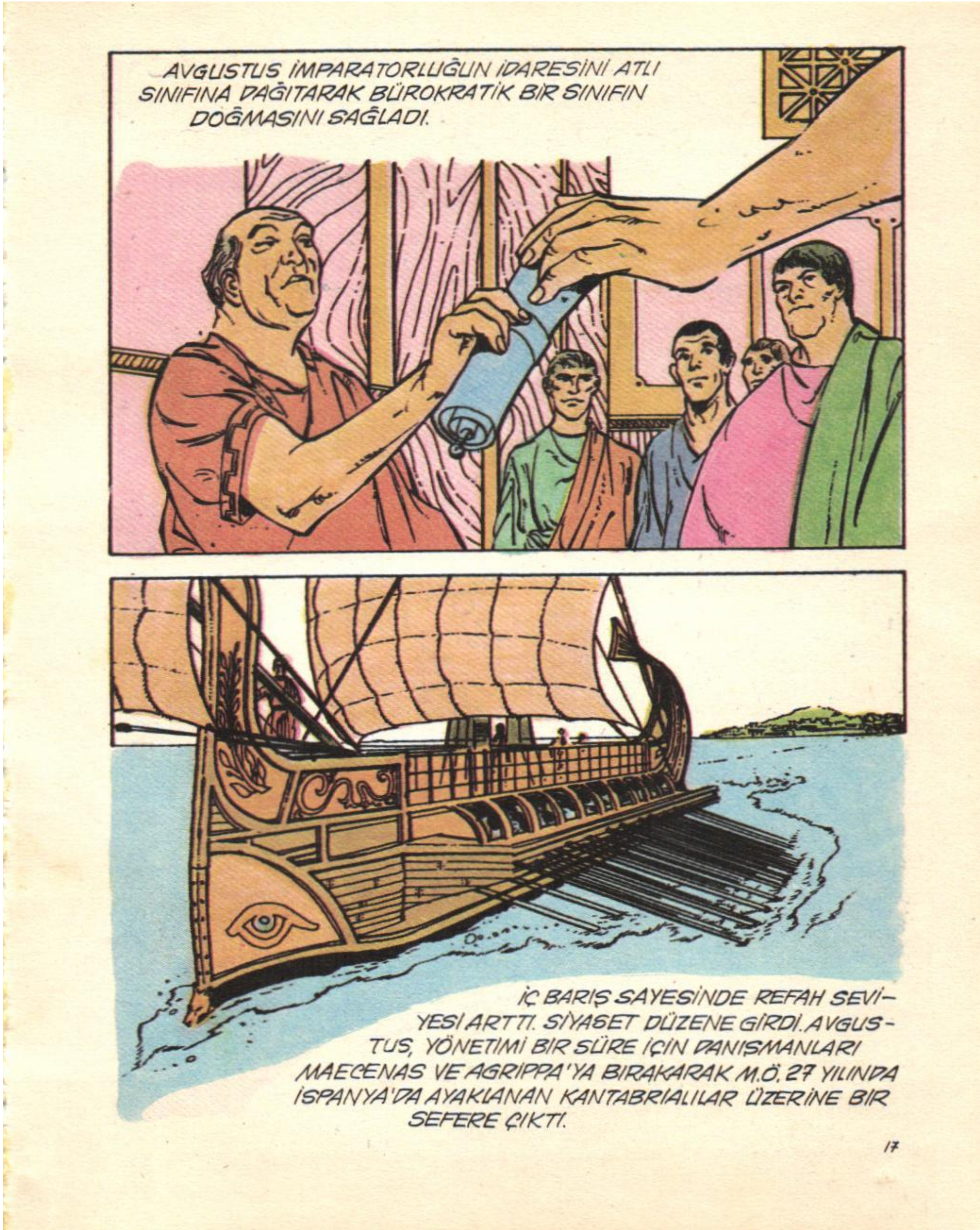

OKTAVİUS'UN DEĞERLİ KOMUTANLARINDAN MARKUS VİPSANİUS AGRİPPA'NIN SON CUMHURİYET YANLISI GÜÇ OLAN SEXTUS POMPEİUS (SEKSTUS) KOMUTASINDAKİ ROMA DONANMASINI SİCİLYA ÖNLERİNDE YENMESİ ÜZERİNE....
...M.Ö. 36 YILINDA SİYASİ DENGE, DOLAYISIYLA BARIŞ BOZULDU. KAZANILAN ZAFER SAYESİNDE ROMA, TİCARET YOLUNU YENİDEN ELE GEÇİRDİ VE EMEKLİ ASKERLERE TOPRAK DAĞITILMASI SORUNUNU BÜYÜK ÖLÇÜDE HALLETMİŞ OLDU.
12

ANTONIUS'UN ROMA'DAKİ BİR TAPINAKTA (VESTA) SAKLANAN VASİYETİNİ ELE GEÇİREN OKTAVIUS, ONUN ÖLDÜKTEN SONRA İSKENDERİYE'YE GÖMÜLMEK İSTEDİĞİNİ VE....
... KLEOPATRA'DAN OLAN ÜÇ ÇOCUĞUNUN ROMA'NIN DOĞUDAKİ EYALETLERİNE VESAYET YOLUYLA SAHİP OLACAKLARINI HALKA AÇIKLADI.
YETKİLİLER VE HALKIN GÖZÜNDE ANTONIUS ARTIK KENDİ VATANDAŞLARI OLMAKTAN ÇIKMIŞ, TAMAMEN DOĞULU BİR KRAL GİBİ DAVRANMAYA BAŞLAMIŞTI.
13

SENATO VE HALK MECLİSİ ANTONİUS'UN YETKİLERİNİ ELİNDEN ALARAK KLEOPATRA'YA SAVAŞ AÇTILAR.
ROMA VE MISIR DONANMALARI YUNANİSTAN'IN BATISINDA, AKTIUM'DA KARŞI KARŞIYA GELDİLER. KLEOPATRA SAVAŞIN EN ŞİDDETLİ ANINDA GEMİLERİNİ ALARAK MISIR'A YELKEN AÇTI. BU ARADA ANTONİUS DA ORDU VE DONANMASINI BIRAKARAK ONUN ARDINDAN MISIR'A GİTTİ..
BÖYLECE AGRIPPA, ANTONİUS'UN KALAN DONANMASINI M.Ö. 31 YILI EKİM AYINDA YENİLGİYE UĞRATTI.
14

KOMUTANSIZ VE DONANMASIZ KALAN KARA ORDUSU OKTA-VIUS'A TESLİM OLMAK ZORUNDA KALDI.
ANTONIUS, OKTAVIUS'UN KENDİSİNİ MISIR'A KADAR İZLEMESİ ÜZERİNE YENİLECEĞİNİ ANLADI VE İNTİHAR ETTİ.
AYNI ŞEKİLDE KLEOPATRA DA KENDİSİNİ BİR YILANA ZEHİRLETEREK HAYATINA SON VERDİ.
15

M.Ö. 30 YILININ 1 AĞUSTOS GÜNÜ
OKTAVİUS İSKENDERİYE'Yİ ELE GE-
ÇİRDİ. KLEOPATRA SAYESİNDE BUGÜ-
NE KADAR BAĞIMSIZLIĞINI KORU-
MUŞ OLAN MISIR, İMPARATORLU-
ĞA DAHİL EDİLDİ.
GERİ DÖNEN KOMUTAN COŞKUN SEVGİ
GÖSTERİLERİYLE KARŞILANDI VE ŞENLİKLER
ÜÇ GÜN ÜÇ GECE SÜRDÜ. ÖNCE KONSÜL SE-
ÇİLEN OKTAVİUS'A SENATO TARAFINDAN
M.Ö. 27 YILINDA AVGUSTUS UNVANI
VERİLDİ.
16

AVGUSTUS İMPARATORLUĞUN İDARESİNİ ATLI SINIFINA DAĞITARAK BÜROKRATİK BİR SINIFIN DOĞMASINI SAĞLADI.
İÇ BARIŞ SAYESİNDE REFAH SEVİYESİ ARTTI. SİYASET DÜZENE GİRDİ. AVGUSTUS, YÖNETİMİ BİR SÜRE İÇİN DANIŞMANLARI MAECENAS VE AGRIPPA'YA BIRAKARAK M.Ö. 27 YILINDA İSPANYA'DA AYAKLANAN KANTABRIALILAR ÜZERİNE BİR SEFERE ÇIKTI.
17

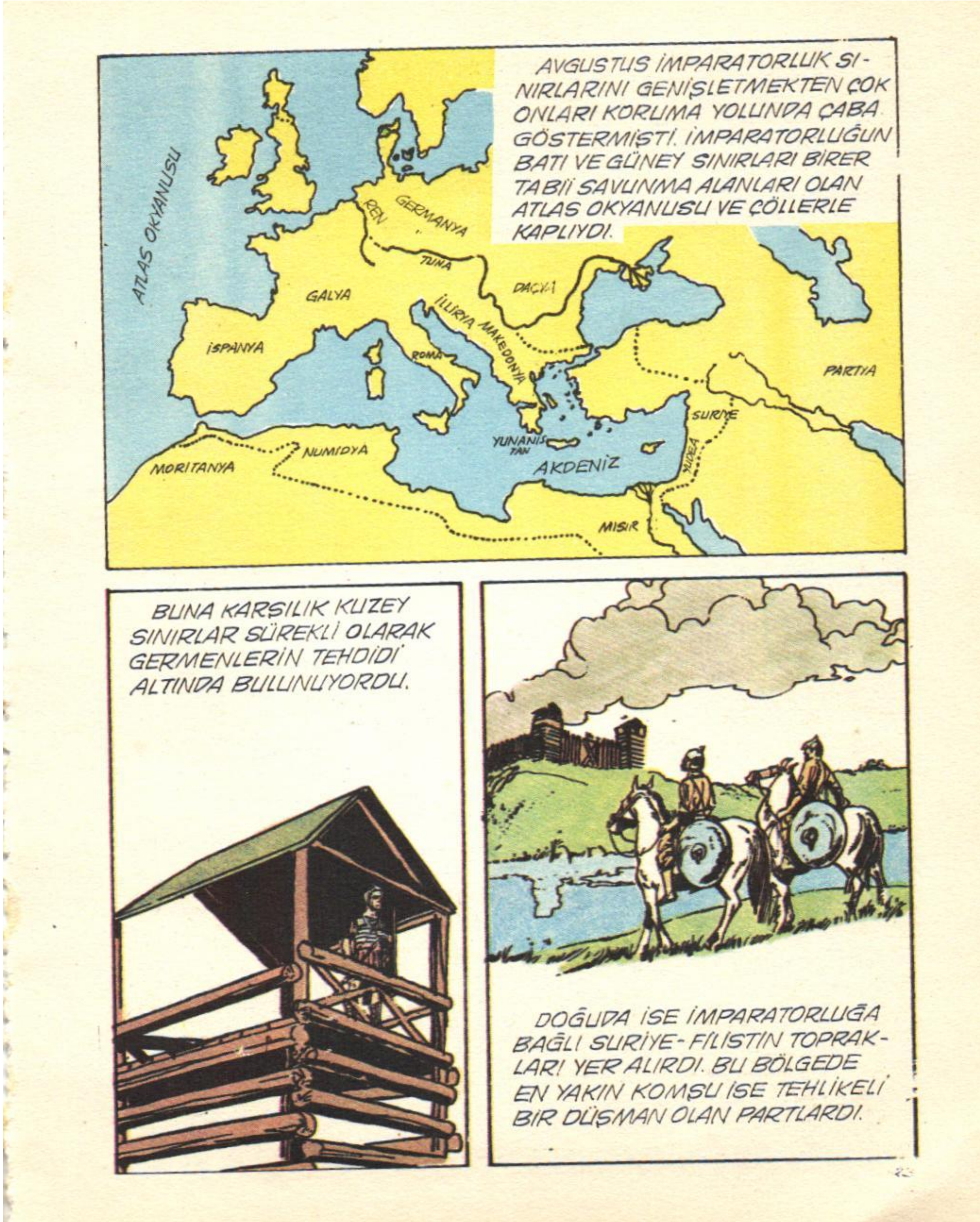

ÜÇ YIL SONRA GERİ DÖNDÜĞÜNDE AĞIR BİR HASTALIĞA YAKALANMIŞ DURUMDAYDI. SOĞUK SU BANYOLARI TEDAVİSİ İLE SAĞLIĞINI YENİDEN KAZANAN AVGUSTUS, M.Ö. 23 YILININ SONLARINDA "TRİBUNUS" OLDU VE....
...BAZI KARARLARI VETO ETME YETKİSİNİ KAZANDI. AYNI ZAMANDA ROMA VE EYALET ORDULARININ KOMUTANI DURUMUNDAYDI.

BU YETKİSİNE DAYANARAK BİR MÜFREZE OLUŞTURDU.. BU MÜFREZE DAHA SONRA İMPARATORLUĞUN GELECEĞİ AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR ROL OYNAYACAKTI.
AVGUSTUS KENDİSİNDEN SONRA BAŞA GEÇECEK BİR OĞLU BULUNMADIĞINDAN SEFERDEN DÖNÜŞÜNDE KIZI JULİA İLE EVLENDİRDİĞİ MARCELLUS'U (MARSELLUS) EVLAT EDİNMEK İSTEDİ. MARCELLUS'UN M.Ö. 23'TE ÖLMESİ ÜZERİNE....
... JULİA BU KEZ BABASININ İSTEĞİ ÜZERİNE GENERAL AGRİPPA İLE EVLENDİ. BU EVLİLİKTEN GAİUS SEZAR VE LUCİUS (LUKİYUS) DOĞDU. VARİS ARTIK ONLARDI.

UZUN BİR BARIŞ VE RE-
FAH DÖNEMİNİN YAŞANDIĞI
AVGUSTUS DEVRİNDE ROMA,
EKONOMİ, KÜLTÜR VE DİL
AÇISINDAN LATİN DÜNYASI-
NIN MERKEZİ HALİNE
GELDİ.
ROMA'NIN YANI SIRA EYALETLER DE
BU GELİŞMEYE AYAK UYDURMAKTA
GECİKMEDİLER.
ŞEHİR ÇOK SAYIDA MİMARİ ESERLERLE SÜSLENDİ.
SU KEMERLERİ, KANALİZASYONLAR İNŞA EDİLDİ.
20

ROMA'DA İNŞA EDİLEN ÇOK SAYIDA TAPINAK, DİNİ GELENEKLERİ YENİDEN CANLANDIRMA AMACINI TAŞIYORDU. BUNLARIN EN ÜNLÜLERİ, JÜPİTER, APOLLON VE AGRİPPA (PANTEON) ADINA İNŞA EDİLENLERDİ.
MİMARİ AÇIDAN EN ÖNEMLİ ESER İSE, İÇ SAVA-ŞIN BİTTİĞİNİ MÜJDELEYEN "ARA PACİS" (BARIŞ SUNAĞI) İDİ.
HEYKEL, FRESK VE KABART-MALARLA SÜSLÜ BU YAPILARDA YUNAN UYGARLIĞININ ETKİSİ AÇIKÇA GÖRÜLMEKTEDİR.
21

YUNAN UYGARLIĞI EDEBİYAT ALANINDA DA ETKİSİNİ GÖSTERMİŞTİR. ŞAİR VERGİLİUS (M.Ö. 70-M.Ö. 19) TARAFINDAN KALEME ALINAN "BÜKOLİKA"-LAR, "GEORGİKA" VE "AENEİS", GİBİ ESERLER, LATİN EDEBİYATININ EN GÜZEL ÖRNEKLERİNİ OLUŞTURMAKTADIR.
HOMEROS'UN DESTANLARINDAN İLHAM ALINARAK YAZILMIŞ OLAN "AENEİS," ROMA'NIN VE "GENS"LERİN KURULUŞ YILLARINI KONU ALAN EFSANEVİ BİR DESTANDIR. ÇAĞIN ÖTEKİ YAZAR VE DÜŞÜNÜRLERİ ARASINDA ŞU İSİMLERE RASTLANIR: HORATİUS, OVİDİUS, TİTUS LİVİUS.

AVGUSTUS İMPARATORLUK SI-
NIRLARINI GENİŞLETMEKTEN ÇOK
ONLARI KORUMA YOLUNDA ÇABA
GÖSTERMİŞTİ. İMPARATORLUĞUN
BATI VE GÜNEY SINIRLARI BİRER
TABİİ SAVUNMA ALANLARI OLAN
ATLAS OKYANUSU VE ÇÖLLERLE
KAPLIYDI.
ATLAS OKYANUSU
REN
GERMANYA
TUNA
DAÇYA
GALYA
İSPANYA
İLLİRYA
MAKEDONYA
ROMA
PARTYA
SURİYE
YUNANİSTAN
AKDENİZ
YUDEA
NUMİDYA
MORİTANYA
MISIR
BUNA KARŞILIK KUZEY
SINIRLAR SÜREKLİ OLARAK
GERMENLERİN TEHDİDİ
ALTINDA BULUNUYORDU.
DOĞUDA İSE İMPARATORLUĞA
BAĞLI SURİYE-FİLİSTİN TOPRAK-
LARI YER ALIRDI. BU BÖLGEDE
EN YAKIN KOMŞU İSE TEHLİKELİ
BİR DÜŞMAN OLAN PARTLARDI.

PERS İMPARATORLUĞU DEVRİNDE DARIUS VE KSERKSES'İN YAPTIĞI GİBİ (M.Ö. V. YÜZYIL) PARTLAR DA M.Ö. I. YÜZYILDA YAKINDOĞU'YU ELE GEÇİRMEK AMACIYLA ROMALILARA SALDIRDILAR.
BU SAVAŞLARDAN BİRİNDE ROMA ORDUSU (LEJYONLAR) PARTLARIN EGEMENLİĞİNDE BULUNAN FIRAT NEHRİNİN DOĞUSUNDAKİ TOPRAKLARI ZAPTETTİ.
ADI GEÇEN ORDUNUN BAŞINDA, AGRİPPA'NIN M.Ö. 12'DE ÖLÜMÜNDEN SONRA YENİDEN DUL KALAN JULİA'YLA EVLENEN TİBERİUS BULUNUYORDU.
24

TİBERİUS GERMENLERLE
YAPTIĞI SAVAŞTA HAYATINI
KAYBEDEN DRUSUS'UN YE-
RİNE GEÇEREK ONLARI
YENİLGİYE UĞRATTI. İMPA-
RATORLUĞUN TOPRAKLARI
REN NEHRİNDEN ELBE'YE
KADAR UZANIYORDU.
ANCAK FIRAT NEHRİNİN DOĞU-
SU VE GERMANYA'NIN FETHİ ÇOK
KISA SÜRDÜ. HER İKİ BÖLGE DE
İSYANLARLA SIK SIK SARSILMAK-
TAYDI. AVGUSTUS'UN BÜYÜK TO-
RUNU GAİUS, DOĞUDA ÇIKAN
İSYANI BASTIRMAK İÇİN
GİRDİĞİ SAVAS-
TA HAYATINI
KAYBETTİ
(M.S. 4).
25

AYNI DÖNEMDE İLLİRYA'DA YENİ BİR İSYAN PATLAK VERMİŞ VE YARIMADANIN SINIRLARINI TEHDİT EDER BOYUTLARA ULAŞMIŞTI. TİBERİUS ÜÇ YIL SÜREN SAVAŞ SONUNDA BARIŞI YENİDEN SAĞLA-MAYI BAŞARDI (M.S.9).

26

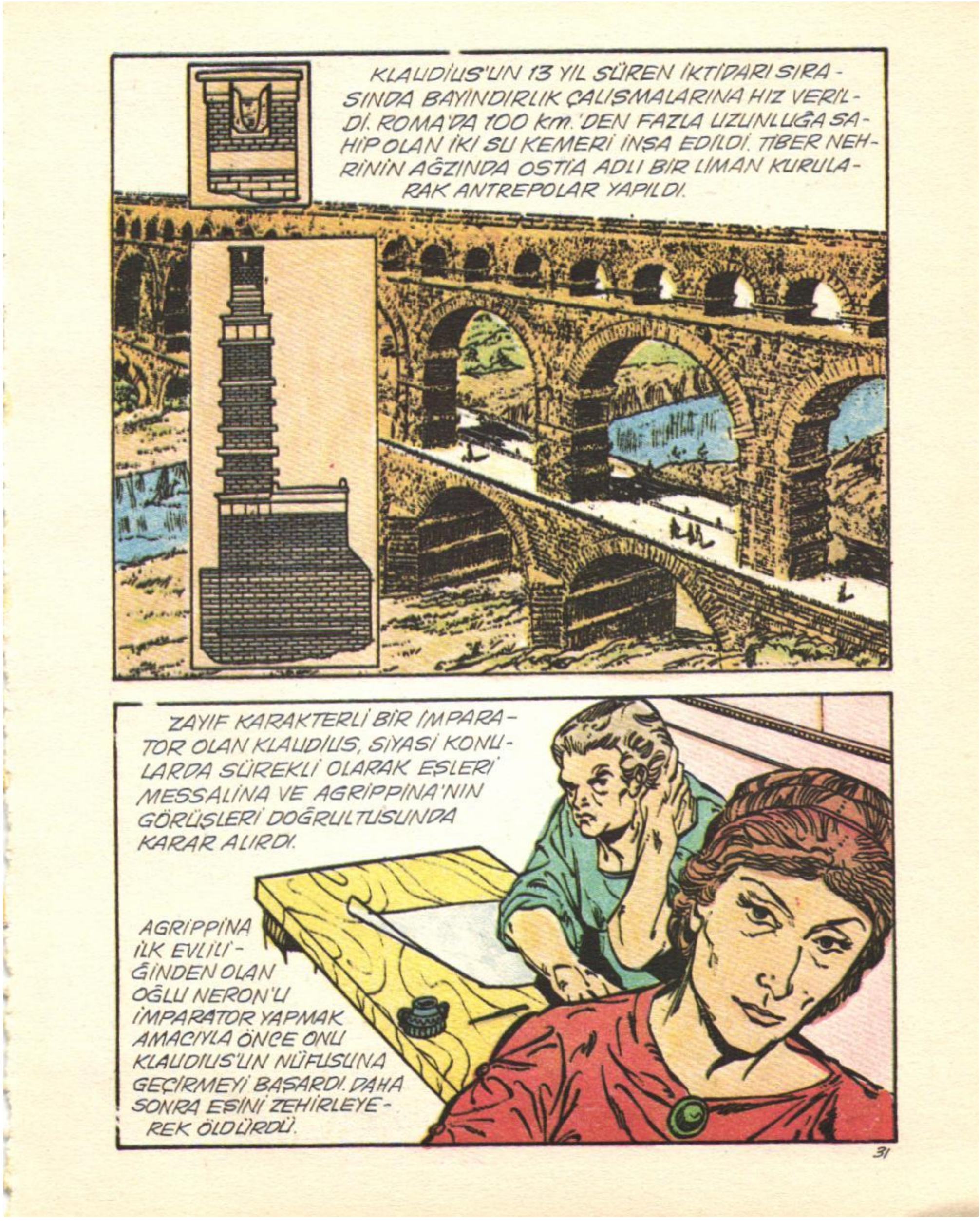

DOĞUDA İMPARATORLUĞUN SINIRI FIRAT'A KADAR DAYANIYORDU.
BAĞIMSIZ BİR BÖLGE OLAN PARTYA İSE BATI İLE HİNDİSTAN VE ÇİN
ARASINDA TEK KÖPRÜYDÜ.
VERASETİ KOLAYLAŞTIRMAK İÇİN
AVGUSTUS İKTİDARI M.S. 13. YILINDA
TİBERİUS'LA PAYLAŞTI VE ERTESİ YIL
ÖLÜMÜYLE BÜTÜN YETKİLER TİBERİ-
US'A GEÇTİ. BU DEVİRDE GLADYATÖR-
LERİN DÖVÜŞLERİ YASAKLANDI.
27

AVGUSTUS'UN ZORUYLA YEĞENİ GERMANİKUS'U EVLAT EDİNMİŞ OLAN
VE ONUN GERMANYA'DA KAZANDIĞI BAŞARILARI KISKANAN TİBERİUS,
YEĞENİNİN ŞÜPHELİ BİR ŞEKİLDE ÖLÜMÜ ÜZERİNE SİYASİ BİR CİNA-
YET İŞLEMİŞ OLMAKLA İTHAM EDİLDİ.
KAMUOYU İMPARATORU YEĞENİNİ ZEHİRLETMEK-
LE SUÇLADI. BUNUN ÜZERİNE TİBERİUS BASKI REJİMİ
UYGULAYARAK KATLİAMLARA GİRİŞTİ VE BU ARADA SUÇ-
SUZ BİRÇOK İNSANIN DA ÖLÜMÜNE SEBEP OLDU.
BAŞKENTTE ASAYİŞİN VE DÜZENİN
YOK OLMASI ÜZERİNE ROMA'YI TERK EDEREK
26 YILINDA KAPRİ ADASINA YERLEŞTİ VE
37 YILINDA ORADA ÖLDÜ.
28

SENATO GERMANİKUS'UN OĞLU OLAN VE KALİGULA ADIYLA BİLİNEN GAIUS SEZAR'I İMPARATOR SEÇTİ VE BABASININ ANISINA ONU SEVGİYLE BAĞRINA BASTI.
KALİGULA SENATOYU SAYACAĞINA DAİR YEMİN EDEREK YÜKSEK RÜTBELİ KOMUTANLARA, ÖZELLİKLE PRETORİENLERE NİŞAN VE ARMAĞANLAR DAĞITTI.
ANCAK KALİGULA'NIN GERÇEK KİŞİLİĞİ KISA SÜREDE ORTAYA ÇIKMAKTA GECİKMEDİ. RAKİPLERİ İLE KANLI BİR MÜCADELEYE GİRİŞEREK DEVLETİN HAZİNESİNİ KENDİ ZEVKLERİ İÇİN HARCAMAYA BAŞLADI.
29

BELKİ DE MARKUS ANTONIUS'UN KIZI OLAN BÜYÜKANNESİNDEN KAYNAKLANAN BİR ETKİYLE, DOĞU GELENEKLERİNE YAKINDAN BAĞLI OLAN VE KENDİSİNİ BİR TANRI GİBİ GÖREN KALİGULA, ALIŞILMIŞIN DIŞINDAKİ KİŞİLİĞİ VE DENGESİZLİĞİYLE HER GÜN YENİ BİR OLAY YARATIYORDU. BUNLARDAN BİRİ DE SEVGİLİ ATI İÇİN YEKPARE MERMERDEN BİR AHIR İNŞA ETTİRMESİYDİ.
İMPARATORLUĞUNUN DÖRDÜNCÜ YILINDA (41) PRETORİENLERDEN OLUŞAN BIR GRUP ASKER SARAYA SALDIRARAK KALİGULA'YI ÖLDÜRDÜ VE YERINE KALİGULA'NIN DAYISI KLAUDIUS'U GEÇİRDİ.
30

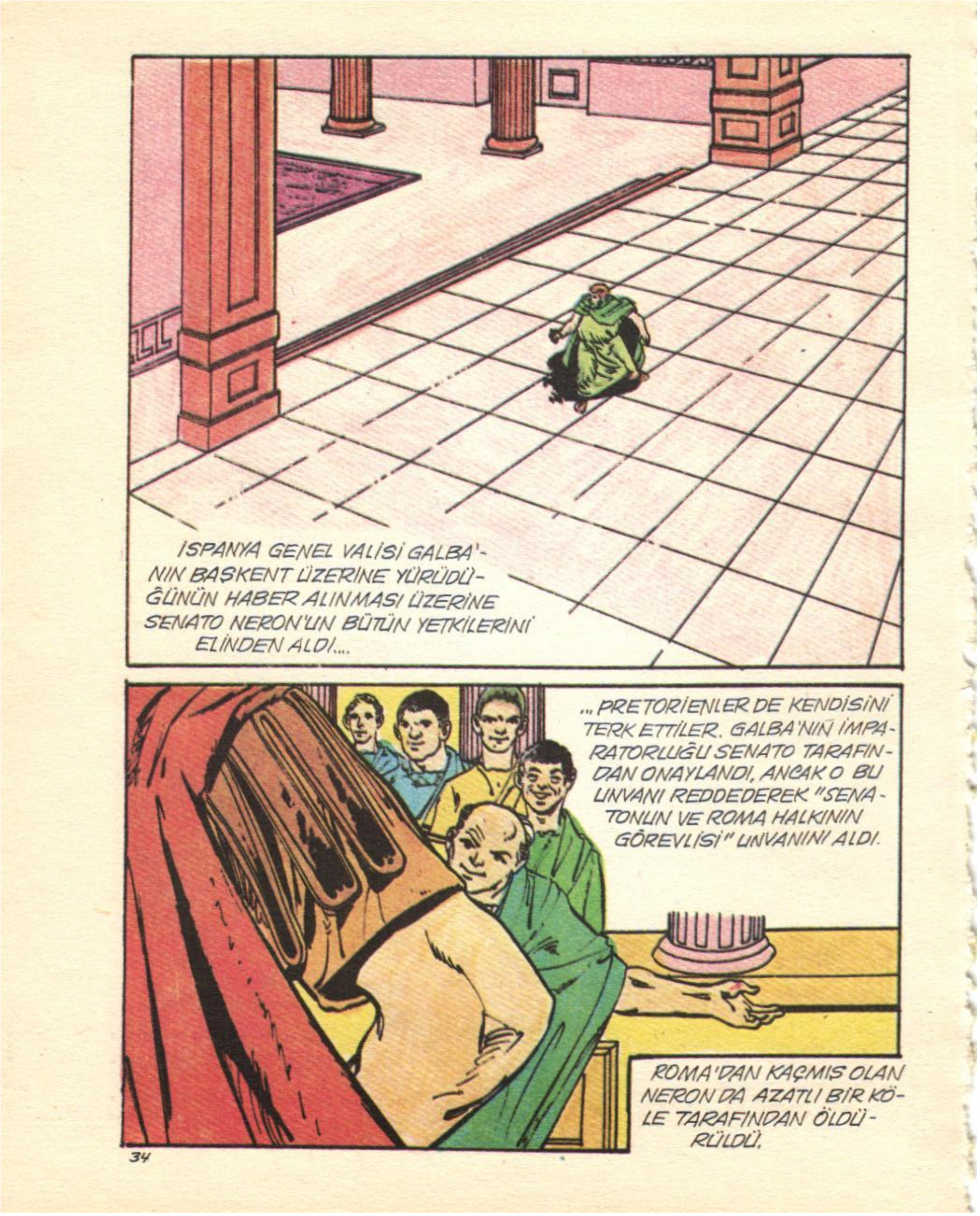

KLAUDIUS'UN 13 YIL SÜREN İKTİDARI SIRASINDA BAYINDIRLIK ÇALIŞMALARINA HIZ VERİLDİ. ROMA'DA 100 km.'DEN FAZLA UZUNLUĞA SAHİP OLAN İKİ SU KEMERİ İNŞA EDİLDİ. TİBER NEHRİNİN AĞZINDA OSTİA ADLI BİR LİMAN KURULARAK ANTREPOLAR YAPILDI.
ZAYIF KARAKTERLİ BİR İMPARATOR OLAN KLAUDIUS, SİYASİ KONULARDA SÜREKLİ OLARAK EŞLERİ MESSALİNA VE AGRİPPİNA'NIN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA KARAR ALIRDI.
AGRİPPİNA İLK EVLİLİĞİNDEN OLAN OĞLU NERON'U İMPARATOR YAPMAK AMACIYLA ÖNCE ONU KLAUDIUS'UN NÜFUSUNA GEÇİRMEYİ BAŞARDI. DAHA SONRA EŞİNİ ZEHİRLEYEREK ÖLDÜRDÜ.
31

BAŞA GEÇEN 17 YAŞINDAKİ NERON KENDİSİNİ EDEBİYAT, Tİ-YATRO VE MÜZİK ALA-NINDA BİR DAHİ GİBİ GÖRDÜĞÜNDEN, ÇEV-RESİNDE TOPLANAN YARDAKÇILARINA SIK SIK KONSERLER VERİR VE ŞİİRLER OKURDU.
FAKİR HALKIN DESTE-ĞİNİ KAZANMAK AMACIYLA KANLI YARIŞMALAR VE EĞLEN-CELER DÜZENLERDİ.
32

YANGININ SORUMLULUĞUNU HIRISTİYANLARIN ÜZERİNE ATAN NERON, KANLI BİR KATLIAMA GİRİŞTİ. HIRISTİYANLARIN ÇOĞU BİZZAT İMPARATORUN KATILDIĞI VE GECE DÜZENLENEN ARABA YARISLARINDA CANLI MESALELER OLARAK KULLANILDI. DAHA SONRA NERON YANGININ KALINTILARI ÜZERİNDE MUHTESEM BİR SARAY İNSA ETTİRDİ.

33

İSPANYA GENEL VALİSİ GALBA'-
NIN BAŞKENT ÜZERİNE YÜRÜDÜ-
ĞÜNÜN HABER ALINMASI ÜZERİNE
SENATO NERON'UN BÜTÜN YETKİLERİNİ
ELİNDEN ALDI....
...PRETORİENLER DE KENDİSİNİ
TERK ETTİLER. GALBA'NIN İMPA-
RATORLUĞU SENATO TARAFIN-
DAN ONAYLANDI, ANCAK O BU
UNVANI REDDEDEREK "SENA-
TONUN VE ROMA HALKININ
GÖREVLİSİ" UNVANINI ALDI.
ROMA'DAN KAÇMIŞ OLAN
NERON DA AZATLI BİR KÖ-
LE TARAFINDAN ÖLDÜ-
RÜLDÜ.
34

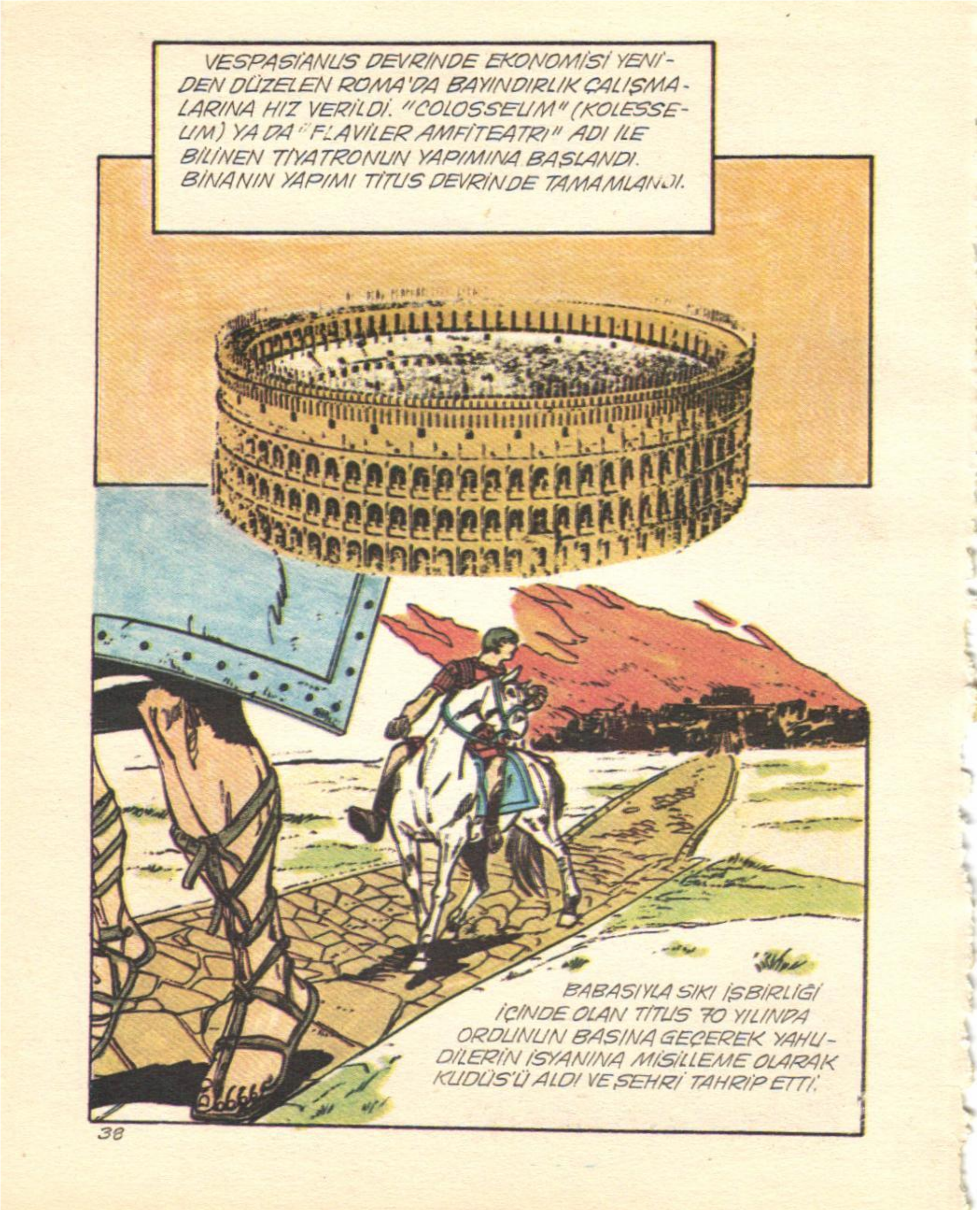

GALBA 68'DE İKTİDARI ELE ALDIĞINDA
GERMANYA'DA BULUNAN ROMALI BİRLİKLER,
KUMANDANLARI VİTELLİUS'U İMPARATOR
SEÇMİŞLERDİ.
BU SIRADA BAŞKENT-
TE İSE PLEBLER VE İKTİ-
DARIN ESKİ SOYLULARA
GEÇTİĞİNİ GÖREN PRE-
TORİENLER, AYAKLANMIŞ
DURUMDAYDILAR.
35

ZİRA GERMANYA'DAKİ LEJYONERLER VİTELLİUS'U DESTEKLEMEK AMACIYLA İTALYA'YI İŞGÂL ETMİŞLER, ORDUNUN GÜÇLÜ BİR BAŞKA KA-NADI İSE KUMANDANLARI VESPASİANUS'U İMPARATOR OLARAK TANI-MAYI SÜRDÜRMEKTEYDİLER. YANİ ROMA'DA ÜÇ İMPARATOR MEVCUTTU.

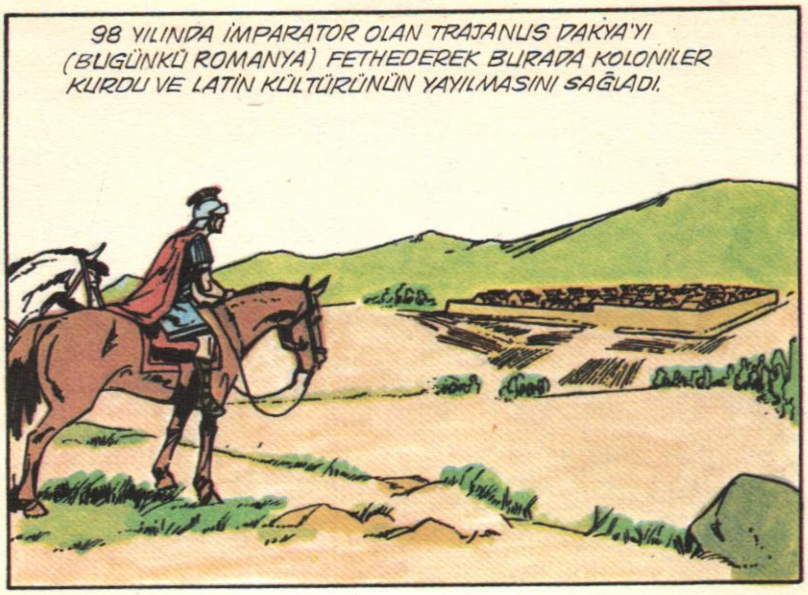
36

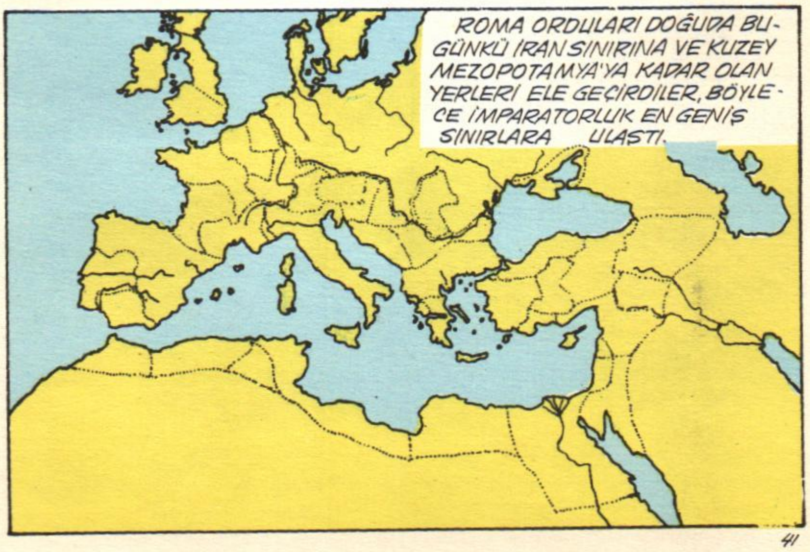

OTHON'LA YAPTIĞI SAVAŞTA İTALYA'YI YAKIP YIKAN VITELLIUS'U YENEN VESPASI-ANUS, SENATO TARAFINDAN İMPARATOR SEÇİLDİ. YENİ İMPARATORUN İLK İŞİ GERMAN-YA VE GALYA ÜZERİNE BİR ORDU GÖNDER-MEK OLDU.
BU ŞEKİLDE SADECE İMPARATOR-LUĞU KURTARMAKLA KALMIYOR, SINIRLARINI İSKOÇYA'YA KADAR UZATMIŞ OLUYORDU.
37

VESPASİANUS DEVRİNDE EKONOMİSİ YENİDEN DÜZELEN ROMA'DA BAYINDIRLIK ÇALIŞMALARINA HIZ VERİLDİ. "COLOSSEUM" (KOLESSEUM) YA DA "FLAVİLER AMFİTEATRI" ADI İLE BİLİNEN TİYATRONUN YAPIMINA BAŞLANDI. BİNANIN YAPIMI TİTUS DEVRİNDE TAMAMLANDI.
BABASIYLA SIKI İŞBİRLİĞİ İÇİNDE OLAN TİTUS 70 YILINDA ORDUNUN BAŞINA GEÇEREK YAHUDİLERİN İSYANINA MİSİLLEME OLARAK KUDÜS'Ü ALDI VE ŞEHRİ TAHRİP ETTİ.
38

TİTUS DEVRİNDE (79-81) MEYDANA GELEN EN ÖNEMLİ OLAY, VEZÜV YANARDAĞININ FAALİYETE GEÇEREK İTALYA'NIN GÜNEYİNDE YER ALAN POMPEİ VE HERKÜLANUM ŞEHİRLERİNİ YOK ETMESİYDİ.
YERİNE GEÇEN KARDEŞİ DOMİTİANUS 15 YIL BOYUNCA ÜLKEYİ KALİGULA VE NERON DEVİRLERİNDE OLDUĞU GİBİ ZORBALIKLA YÖNETTİ. ONUN 96 YILINDA BİR SUİKASTE KURBAN GİTMESİYLE FLAVİLER SÜLALESİNİN SALTANATI DA SONA ERMİŞ OLDU.
39

YERİNE SENATONUN BİR ÜYESİ OLAN VE SOYLU BİR AİLEDEN GELEN NERVA GEÇTİ. YAŞLI BİR İMPARATOR OLAN NERVA YASALARA SAYGILIYDI. YOKSUL HALKA YARDIM AMACIYLA AŞEVLERİ VE ÇEŞİTLİ YARDIM KURUMLARI KURDU.
ANTONİNLER SÜLÂLESİNİN KURUCUSU OLAN İMPARATOR, GERMANYA VALİSİ TRAJANUS'U EVLAT EDİNDİ VE ONU İKTİDARA ORTAK ETTİ. BU DURUMDA LEJYONERLERLE PRETORİENLER ARASINDA DENGE SAĞLANMIŞ OLUYORDU.
NERVA'NIN ÖLÜMÜNDEN SONRA YERİNE PARLAK BİR KOMUTAN OLAN TRAJANUS GEÇECEKTİ. İSPANYA'DA DOĞMUŞ OLAN TRAJANUS, BU ÜLKEYE GÖÇ ETMİŞ BULUNAN İTALYAN ASILLI BİR AİLEDEN GELİYORDU.
40

98 YILINDA İMPARATOR OLAN TRAJANUS DAKYA'YI
(BUGÜNKÜ ROMANYA) FETHEDEREK BURADA KOLONİLER
KURDU VE LATİN KÜLTÜRÜNÜN YAYILMASINI SAĞLADI.

ROMA ORDULARI DOĞUDA BU-
GÜNKÜ İRAN SINIRINA VE KUZEY
MEZOPOTAMYA'YA KADAR OLAN
YERLERİ ELE GEÇİRDİLER, BÖYLE-
CE İMPARATORLUK EN GENİŞ
SINIRLARA ULAŞTI.

41

117'DE BAŞA GEÇEN HADRIANUS DEVRİNDE İSYANLAR NEDE-
NİYLE TOPRAK KAYBINA UĞRANILDI VE FIRAT SINIR KABUL EDİLDİ.
138-161 YILLARINDA HÜKÜM SÜREN ANTONİNUS PİUS SINIRLARI SUR-
LARLA TAHKİM ETTİRDİ. MARKUS AURELİUS İSE SÜREKLİ OLARAK SAL-
DIRIYA GEÇEN GERMENLER VE PARTLARLA SAVAŞMAK
ZORUNDA KALDI.(161-180).
STOA'NIN AHLÂK FELSE-
FESİ ÜZERİNE KURULU YU-
NAN OKULUNA BAĞLI OLAN
ANTONİNLER SÜLÂLESİ İKTİ-
DARI KİŞİSEL BİR ZAFER
OLARAK GÖRMEYİP, HALK
İÇİN HİZMET VERME YARI-
ŞI OLARAK DÜŞÜNMEK-
TEYDİLER.
MARKUS AURELİUS'UN ASKERİ FETİHLERİ SIRASINDA KALEME ALDI-
ĞI "DÜŞÜNCELER"İ STOACI FELSEFE VE SİYASET ALANINDAKİ GÖRÜŞ-
LERİNİ YANSITMASI BAKIMINDAN ÖNEMLİDİR.
42

MARKUS AURELIUS'UN KENDİSİNDEN SONRA OĞLU KOMMODUS'UN İMPARATORLUĞA GETİRİLMESİNİ İSTEMESİ ÜZERİNE BİR SENATÖR ŞU SÖZLERİ SÖYLEMEDEN EDEMEMİŞTİ: "İKTİDAR BABADAN OĞULA GEÇMEKLE ROMA DA ALTIN ÇAĞINDAN TAŞ ÇAĞINA GEÇMİŞ OLUYOR.."
KOMMODUS DEVRİNDE SEFAHAT ÖN PLÂNA GEÇTİ. İMPARATORLUK KARANLIK BİR DÖNEME HIZLA YUVARLANMAYA BAŞLADI. KOMMODUS'UN 192 YILINDA ÖLDÜRÜLMESİYLE BİRLİKTE BU DEVİR SONA ERDİ VE ASKERİ ANARŞİ DEVRİ BAŞLADI. (193-284).
43

ÜLKE İÇ VE DIŞ İSYANLARLA SARSILDI.
193-197 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN İÇ SAVAŞ İTALYA VE BUNA BAĞLI EYALETLERİ BÜTÜNÜYLE SARDI. AFRİKA DOĞUMLU SEPTİMİUS SEVERUS İLLİRYA ORDUSUNUN DA DESTEĞİYLE BAŞA GEÇEREK SEVERUSLAR SÜLALESİNİ KURDU.
BAŞKENTTE TERÖR RÜZGÂRLARI ESMEKTEYDİ. HEDEF ALINANLARIN BAŞINDA SOYLU AİLELER VE ESKİ SENATÖRLER GELİYORDU.
44

SEPTİMİUS SEVERUS'UN 211'DE ÖLÜMÜNDEN SONRA BAŞA GEÇEN İMPARATORLAR ZAMANINDA KADINLAR SARAY İSLERİNDE ETKİLİ OLMAYA BAŞLADILAR. SEVERUS ALEKSANDER'İN 235'TE ASKERLER TARAFINDAN ÖLDÜRÜLMESİYLE.....
... İMPARATORLUK YENİDEN BUHRANLI BİR DÖNEME GİRDİ. BUNDAN YARARLANAN ALAMANLAR GALYA'YI İSTİLA EDEREK YARIMADAYA DOĞRU İLERLEMEYE BAŞLADILAR. GOTLAR YUNANİSTAN'I İSGÂL ETTİLER. GERMENLER İSPANYA SINIRINA DAYANDILAR. SASANİLER İSE SURİYE'YE DOĞRU İLERLEMEKTEYDİLER.
45

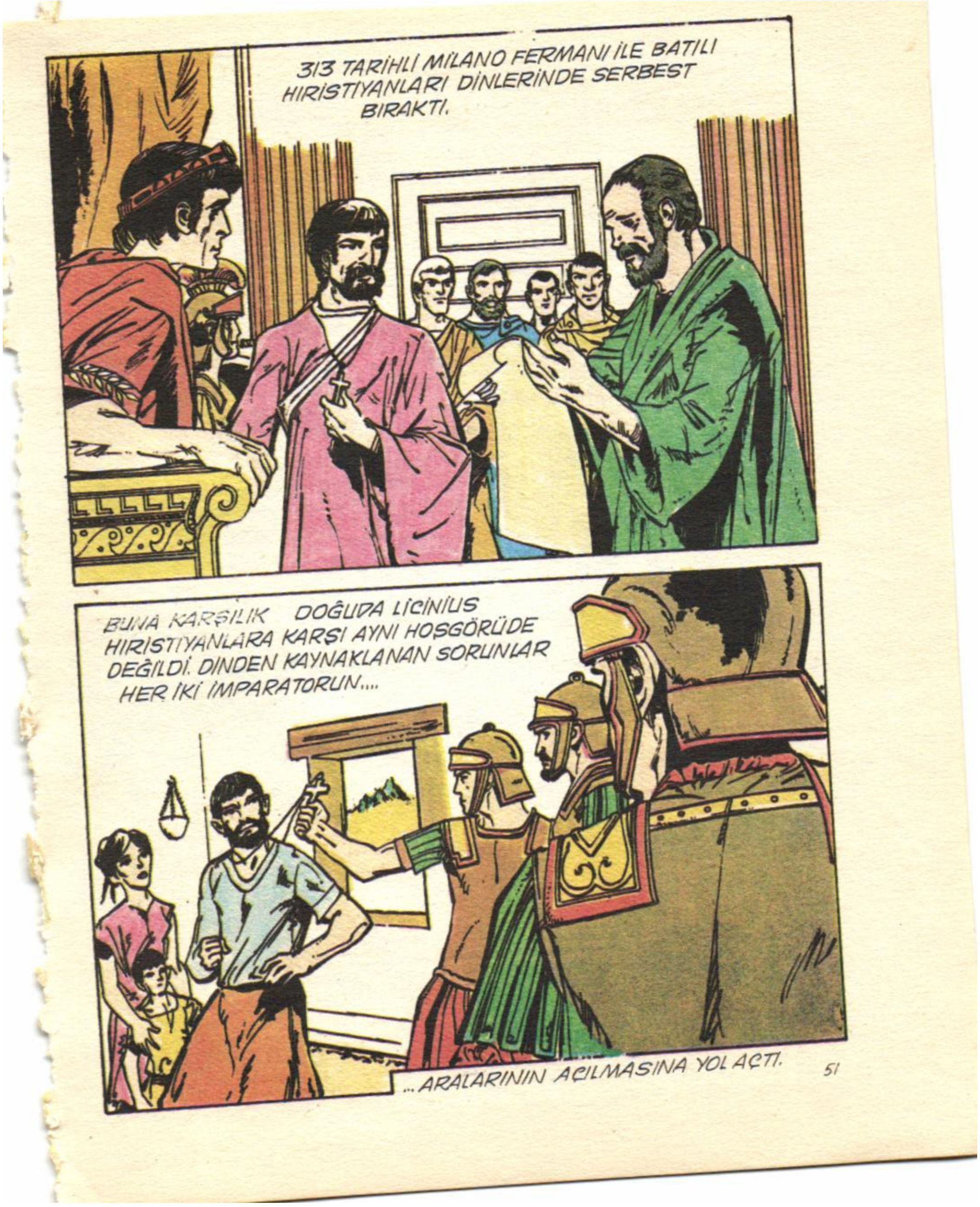

270 YILINDA BAŞA GEÇEN DAKYALI AURELİUS ÖNCE GOTLAR TARA-
FINDAN İŞGÂL EDİLEN TOPRAKLARI GERİ ALDI. DAHA SONRA İÇ BARIŞI
SAĞLAYARAK İSTİLALARA BİR SON VERDİ. 284'TE MUTLAK İMPARA-
TORLUK DÖNEMİ (MONARŞİ) BAŞLADI.
BU DÖNEMDE BİR DEVLETİN GÜCÜ ORDUSUYLA ÖLÇÜLÜRDÜ. ORDULARI MEYDANA GETİREN-LER İSE KOLONİLERDE DOĞMUŞ OLANLARLA, ÇOĞUNLUĞUNU GERMENLERİN VE SASANİLERİN OLUŞTURDUĞU BARBARLARDI.
46

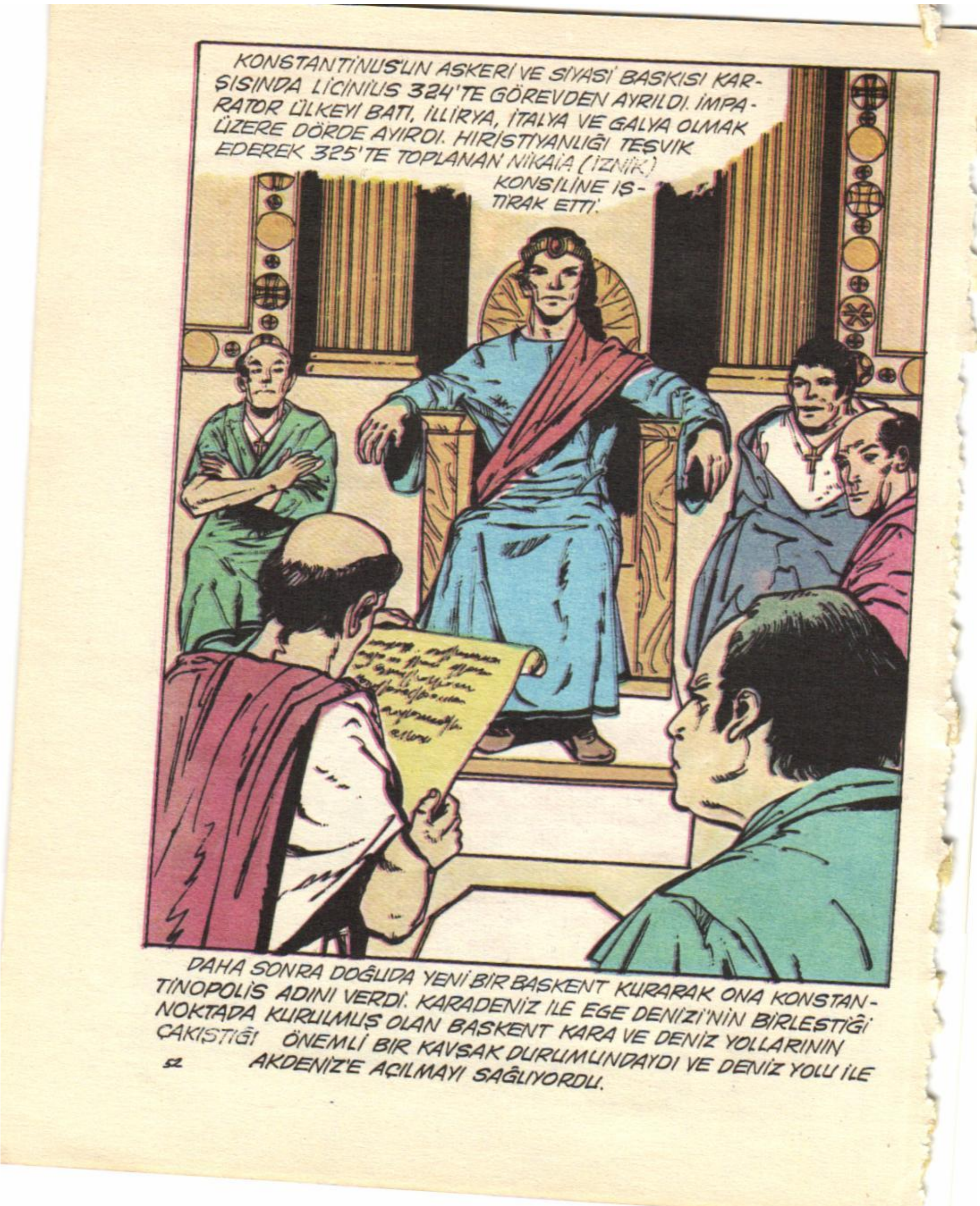

GEREK İÇ SAVAŞLAR, GEREKSE İSTİLÂLAR
NEDENİYLE TİCARET VE EL SANATLARI GERİLEMİŞ,
PARA DEĞERİNİ YİTİRMİŞ, ULAŞIM VE TAŞIMACI-
LIĞA BÜYÜK SEKTE VURULMUŞTU. EKONOMİDE
TİCARETİN YERİNİ ZAMANLA TARIM ALDI.
BU ÇÖKÜŞÜN EN
ÖNEMLİ BELİRTİSİ
YOLLARDA GÜVENLİ-
ĞİN OLMAMASI VE
SOYGUNLARIN ART-
MASIYDI. DİSİPLİN-
SİZLİĞİN ORDUYA DA
SİRAYET ETMESİ
SONUCU ADAM KA-
ÇIRMALAR VE YOL
KESMELER
ARTTI.
47

284 YILINDA İMPARATOR OLAN DİOKLETİANUS BÖYLE KARIŞIK BİR ORTAMDA BAŞA GEÇMİŞ BULUNUYORDU. İMPARATOR OLMADAN ÖNCE BAŞARILI BİR ASKERİ YAŞAMI OLAN DİOKLETİANUS....
...İLLİRYA DOĞUMLUYDU. ÇÖKÜNTÜ HALİNDE BULUNAN İMPARATORLUĞU DÜZENE SOKMAK AMACIYLA ÜLKE TOPRAKLARINI DOĞU VE BATI OLMAK ÜZERE İKİYE AYIRDI. BATININ YÖNETİMİNİ KENDİSİ GİBİ ASKER ASILLI OLAN....
...MAKSİMİANUS'A VERDİ. İKİ İMPARATORDAN DİOKLETİANUS PERSLERİ, MAKSİMİANUS GERMENLERİ GERİ PÜSKÜRTEREK SINIRLARIN GÜVENLİĞİNİ YENİDEN SAĞLADILAR.
48

DİOKLETİANUS YERLEŞİK SINIR ORDUSUYLA (DİMİTANEİ) HAZIR KUVVETLERİ (KOMİTATENSES) BİRBİRİNDEN AYIRDI. GENİŞ BİR MEMUR KADROSU OLUŞTURARAK İDARİ DÜZENLEMELERE GİTTİ. VERGİ SİSTEMİ İÇİN GEREKLİ TİTİZ BİR NÜFUS VE SERVET SAYIMI YAPTIRDI.
BAŞKENTİ NİKOMEDİA'YA (İZMİT) TAŞIYARAK DOĞULU BİR HÜKÜMDAR GİBİ SALTANAT SÜRMEYE BAŞLADI. EN ÜST DÜZEYDEKİ YETKİLİLER BİLE İMPARATORUN HUZURUNDA DİZ ÇÖKEREK SELÂM VERİRLERDİ.
49

293-305 YILLARI ARASINDA "TETRARHİ" ADLI DÖRTLÜ YÖNETİM İŞ BAŞINA GEÇTİ. DİOKLETİANUS'UN YARDIMCISI GALERİUS, MAKSİMİANUS'UN YARDIMCISI KONSTANTİUS KHLORUS'TU (KLORUS). GALERİUS DEVRİNDE HIRİSTİYANLARLA MÜCADELEYE GİRİLDİ. DİOKLETİANUS'UN 305'TE İKTİDARDAN FERAGAT ETMESİ ÜZERİNE SİYASİ ÇEKİŞMELER BAŞGÖSTERDİ. MAKSİMİANUS'UN OĞLU MAKSENTİUS YARIMADAYI ELİNE GEÇİRMİŞ BULUNUYORDU.
...KONSTANTİUS-KHLORUS'UN OĞLU KONSTANTİNUS GALYA ÜZERİNDEN İTALYA'YI İSTİLÂ ETTİ. 312'DE LİCİNİUS (LİKİNİYUS) İLE BİRLİKTE DOĞU VE BATININ TEK HAKİMİ OLDU.
50

313 TARİHLİ MİLANO FERMANI İLE BATILI HIRISTIYANLARI DİNLERİNDE SERBEST BIRAKTI.
BUNA KARŞILIK DOĞUDA LİCİNİUS HIRISTIYANLARA KARŞI AYNI HOŞGÖRÜDE DEĞİLDİ. DİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR HER İKİ İMPARATORUN....
...ARALARININ AÇILMASINA YOL AÇTI.
51

KONSTANTİNUS'UN ASKERİ VE SİYASİ BASKISI KARŞISINDA LİCİNİUS 324'TE GÖREVDEN AYRILDI. İMPARATOR ÜLKEYİ BATI, İLLİRYA, İTALYA VE GALYA OLMAK ÜZERE DÖRDE AYIRDI. HIRISTIYANLIĞI TEŞVİK EDEREK 325'TE TOPLANAN NİKAİA (İZNİK) KONSİLİNE IŞTİRAK ETTİ.
DAHA SONRA DOĞUDA YENİ BİR BAŞKENT KURARAK ONA KONSTANTİNOPOLİS ADINI VERDİ. KARADENİZ İLE EGE DENİZİ'NİN BİRLEŞTİĞİ NOKTADA KURULMUŞ OLAN BAŞKENT KARA VE DENİZ YOLLARININ ÇAKIŞTIĞI ÖNEMLİ BİR KAVŞAK DURUMUNDAYDI VE DENİZ YOLU İLE AKDENİZ'E AÇILMAYI SAĞLIYORDU.
52

KONSTANTİNOPOLİS'İN KURULMASINDAN (330) SONRA ROMA ESKİ ÖNEMİNİ YİTİRDİ. BÜYÜK KONSTANTİNUS ADIY-LA ANILAN İMPARATORUN 337 YILINDA ÖLÜMÜYLE....
...ÜLKE YENİDEN İÇ İSYANLARLA SARSILDI. BUNDAN YARARLANAN GERMENLER VE SASANİLER KARŞI SALDIRIYA GEÇTİLER. KONSTANTİNUS'UN YERİNE GEÇEN OĞLU KONSTANTİUS'UN KİLİSEYİ KARŞI-SINA ALARAK ARİANUSÇULUĞU DESTEKLEMESİ DURUMU DAHA DA KARIŞIK HALE GETİRDİ.
KONSTANTİNUS'UN YEĞENİ DÖNEK JÜLİUS BAŞA GEÇEREK PAGANLIĞI (ÇOKTANRICI-LIĞI) YENİDEN KURMA DENEMESİNE GİRİŞTİ.
53

JULIUS'UN 363'TE ÖLÜMÜNDEN SONRA İMPARATORLUK DOĞUDA SASANİLERİN, TUNA BÖLGESİNDE VİZİGOTLARIN SALDIRISINA UĞRADI. TOPRAKLARI HUNLAR TARAFINDAN İSTİLA EDİLEN VİZİGOTLAR 378'DE HADRİANOPOLİS (EDİRNE) YAKINLARINDA VALENTİNİANUS'UN....
... ORDUSUNU YENİLGİYE UĞRATTILAR. İMPARATORLUĞU BU TEHLİKELİ DURUMDAN BATI ROMA İMPARATORU GRATİANUS'UN GÖREVLENDİRDİĞİ TEODOSİUS KURTARDI.
54

... GRATİANUS 379'DA TEODOSIUS'A AVGUSTUS UNVANINI VEREREK ONU İMPARATORLUĞA GETİRDİ. TEODOSIUS DEVRİNDE HIRİSTİYANLIK RESMİ DİN OLARAK KABUL EDİLDİ (392). BU DÖNEMDE BRİTANYA'NIN BİR BÖLÜMÜ KAYBEDİLMİŞ, GENERAL MAKSİMİUS GALYA ORDUSUNDA BİR İSYAN BAŞLATARAK GRATİANUS'UN ASKERLERİNİ BOZGUNA UĞRATMIŞTI.
DAHA SONRA İTALYA'YI İSTİLA EDEN MAKSİMİUS, TEODOSIUS TARAFINDAN YENİLEREK İMPARATORLUĞUN BİRLİĞİ YENİDEN SAĞLANDI. EKONOMİK VE KÜLTÜREL ALANDA İLERLEMELER KAYDEDİLDİ.
55

TEODOSIUS İMPARATORLUĞU İKİ OĞLU HONORİUS VE ARKADIUS ARASINDA PAYLAŞTIRDI. HONORİUS BATININ, ARKADIUS DOĞUNUN BAŞINA GEÇTİ.
DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU VARLIĞINI BİN YIL DAHA KORUYACAKTI. ANCAK BATI ROMA İMPARATORLUĞU'NUN GÜNLERİ SAYILIYDI. NİTEKİM TAŞRA EYALETLERİNİ KANA BOĞAN BARBARLAR 410 YILINDA İTALYA'YA GİREREK ROMA'YI YERLE BİR ETTİLER. BU İSTİLÂ, ZATEN İÇ KARIŞIKLIKLAR NEDENİYLE ZAYIF DÜŞMÜŞ OLAN BATI ROMA İMPARATORLUĞU'NUN DA SONU OLDU VE İMPARATORLUK YIKILDI.
56

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

M. Ö. 45

Askeri başarılarından dolayı kendisine ömür boyu diktatör olma şerefi tanınan Jül Sezar (Gaius Julius Caesar), Senato tarafından tam yetkiyle ödüllendirildi. Aynı yıl, Patriçiler katına yükselmiş bulunan 18 yaşındaki Oktavius, İspanya seferinden dönüşlerinde Sezar tarafından evlat edinildi ve onun vârisçisi olma sıfatını kazandı.

M. Ö. 44

Brutus ve Kassius'un düzenledikleri bir suikast sonucu, Sezar öldürüldü. Oktavius, o sırada, eğitimini tamamlamak üzere Apollonia'da bulunuyordu. Kendisine Oktavianus sanı verilen Oktavius, ölüm haberini alır almaz İtalya'ya dönerek Sezar'ın partisinin ılımlı üyeleri ve Çiçero gibi bazı cumhuriyetçilerle temaslara başladı. Adı geçen kişiler, anarşinin başı olarak, kabul ettikleri Markus Antonius'u alt edebilecek tek kişi olarak kendisini görmekteydiler. Nitekim Oktavianus da bir an önce babasının mirasını devralmak amacındaydı. Oktavianus ile Antonius arasındaki rekabet kısa sürede kızıştı. Antonius bu sırada Brutus'la savaşmak üzere Galya'da bulunuyordu. Senato'nun da onayını alan Oktavianus, kendi adına bir ordu kurdu.

M. Ö. 43

Antonius'a karşı Senato tarafından desteklenen ordunun başında Konsül Hirtius ve Pansa ile birlikte prokonsül unvanıyla kendilerine katılan Oktavianus da bulunuyordu. Antonius'un nisan ayında Modene'de yenildiği savaşta her iki konsülün de ölümü üzerine konsüllüğe seçilmek isteyen Oktavianus'un bu teklifi, Senato tarafından reddedildi. Bunun üzerine Oktavianus, ordusuyla birlikte geri dönerek konsüllüğü zorla ele geçirdi. İlk işi Sezar'ın katillerini aramaya başlamak oldu. Doğuda güçlenmeye başlamış olan cumhuriyetçi orduyu yenebilmek amacıyla Antonius'a yaklaşan Oktavianus, Lepidus'un da kendilerine katılmasıyla Senato tarafından da onaylanan II. Triumvirlik'i

kurdu ve cumhuriyetçilere karşı kanlı bir katliam başlatıldı. Öldürülenler arasında Çiçero da vardı.

M. Ö. 42

Jül Sezar Tanrılaştırıldı. Brutus ve Kassius'a savaş ilan edildi. Bu ikisini Philippoi'de (Filippi) yenen Antonius, doğuda kaldı. Oktavianus Roma'ya döndü.

M. Ö. 41

Philippoi Savaşı'na katılmış olan emekli askerlerin İtalyan topraklarında iskânı sorunu, Oktavianus ile aynı yıl konsül seçilen Lucius (Lukiyus) Antonius,arasında Perusia Savaşı'nın çıkmasına yol açtı. Lucius ertesi yıl geri çekilmek zorunda kalacaktı.

M. Ö. 40

Oktavianus ile Markus Antonius arasında imzalanan Brindizi Barışı'ndan sonra Antonius, doğuda kalmayı sürdürdü. Oktavianus, batının yönetimini üstlendi. Lepidus ise Afrika'daki toprakların başına geçti.

M. Ö. 39-36

Doğuda bulunan Antonius, Partlara savaş açtı. Ayrıca, Mısır Kraliçesi Kleopatra'ya önemli imtiyazlar sağladı ve onunla birlikte uzun bir süre İskenderiye'de yaşadı. Oktavianus ise batıda Sicilya'yı ele geçirmiş olan cumhuriyet yanlısı Sextus (Sekstus) Pompeius ile savaşmış ve onu yenmeyi başarmıştı.

M. Ö. 32

Oktavianus ile Markus Antonius'un araları açıldı.

M. Ö. 31

Üçüncü kez konsül seçilen Oktavianus, Antonius'un üzerine yürüyerek Aktium Savaşı'nda onu yendi. Ertesi yıl Antonius ve Kleopatra intihar ettiler. Oktavianus, muzaffer bir edayla Mısır'a girdi. İmparatorluğun tek hâkimi olarak İtalya'ya geri döndü ve (M. Ö. 29) zafer şenliklerini başlattı.

M. Ö. 27
Senato'da bir konuşma yapan Oktavianus, bütün yetkilerinden feragat ederek sadece konsüllük unvanını koruyacağını açıkladı. Bunun üzerine Senato, kendisine Avgustus unvanını verdi. Bir yıl önce de "Princeps Senatus" olarak seçilmiş bulunuyordu. Eyaletleri, komutanları arasında paylaştırdı. Roma ordusunun en seçkin kanadını oluşturan birliklerin yer aldığı Galya, İspanya ve Suriye, kendi yönetim bölgesine dahildi. Oktavianus İspanya'ya giderek burada üç yıl kaldı.

M. Ö. 24
Daha sonra İtalya'ya döndü. Ağır bir hastalığa yakalanmış bulunuyordu, ancak kısa sürede iyileşmeyi başardı. Bu arada veraset konusu problem yaratmaktaydı. Konsüllükten feragat eden Avgustus, tribunusluğa getirildi ve "imperium maius" unvanını aldı (M.Ö. 23). Aynı yıl, evlat edinmeyi düşündüğü damadı Marcellus (Marsellus) öldü.

M. Ö. 21
Avgustus, kızı Julia'yı yakın arkadaşı Agrippa ile evlendirdi. Bu evlilikten Gaius Sezar ve Lucius (Lukiyus) doğdu. Avgustus bu çocukları M.Ö. 17'de evlat edindi.

M. Ö. 12
Avgustus en büyük dini yetkili seçildi. Aynı yıl Agrippa öldü. Tiberius ve Drusus, Germanya ve Panonya üzerine bir sefer başlattılar. Askeri harekâtın amacı, imparatorluğun sınırlarını Elbe Nehri'ne kadar uzatmaktı. Roma ordusunun Germanya topraklarında ilerleyişi, ağır fakat kesintisiz bir biçimde devam etti.

M. Ö. 4
Büyük Herodes'in ölümünden kısa bir süre önce Jude'de Hz. İsa doğmuş bulunuyordu.

M. S. 2

Avgustus'un evlat edindiği torunlarının iki yıl ara ile üst üste ölmeleri, veraset konusunda yeni güçlükler yarattı. Avgustus, vârisi olarak seçmeyi düşündüğü Tiberius'a politikada önemli bazı görev ve yetkiler vermeye başladı.

M. S. 6

Germanya üzerine büyük bir sefere çıkıldığı bu dönemde Tuna eyaletlerinde bir isyan patlak verdi. Üç yıl süren zorlu bir mücadeleden sonra Tiberius, bölgeyi egemenliği altına almayı başarmış, ancak bu arada Germanya harekâtı, ertelenmek zorunda kalmıştı.

M. S. 9

Germanya Valisi Varus'a karşı Arminius'un başlattığı isyan sonunda Germenler, Tötoburger Wall'da 20 000 Romalı askeri öldürdüler. Bunun üzerine sınır yeniden Ren Irmağı kabul edildi.

M. S. 13

"İmperium maius" unvanıyla ödüllendirilen Tiberius, yönetime dahil oldu.

M. S. 14

Avgustus'un ağustos ayında ölmesi üzerine Senato, halkın ve ordunun da oyuyla Tiberius'u başa geçirdi. Tiberius ile birlikte Julius-Klaudius sülalesi de kurulmuş oluyordu (14-68).

M. S. 26

Tiberius Roma'dan ayrılarak Kapri Adası'na yerleşti ve 37 yılında ölümüne kadar orada yaşadı.

M. S. 37

Kaligula, bu tarihte imparator seçildi ve mutlakıyetçi bir siyaset izlemeye başladı. 41'de pretorien gruba dahil askerlerce öldürüldü. İmparatorluk, iki büyük tehlikeyle karşı karşıya bulunuyordu. Bunlardan biri mutlakıyetçi eğilimler, diğeri Kaligula'nın mirasçısı olarak Klaudius'u öneren pretorienlerdi.

M. S. 41-54

İmparatorluğun başına Klaudius geçti ve onun kadar güçlü bir karaktere sahip olmamasına rağmen, Avgustus'un izlediği yolda bir siyaset izlemeye başladı. Senato'nun yetkilerini artırdı. İmparatorluğun sınırlarını genişletti. İdari düzenlemelere giderek bayındırlık çalışmalarına hız verdi. Karısı Agrippina'nın kışkırtmaları sonucu öldürüldü.

M. S. 54-68

İmparatorluğa Neron getirildi. Neron acımasız ve zalim bir kişiliğe sahipti. Onun zamanında imparatorluğun devamı tehlikeye girdi. Galba'nın önderliğinde başlatılan askeri bir isyan, imparatorun düşüşünü hızlandırdı. Bütün yakınları tarafından terk edilen Neron, Roma'dan uzaklaşmak zorunda kaldı ve azatlı bir köle tarafından öldürüldü.

M. S. 69

Neron'un öldürülmesi siyasi bir buhrana yol açtı. Askeri liderler iktidarı ele geçirme konusunda birbirlerine düştüler. Sonunda ordunun doğu kanadının komutanı olan Vespasianus, emrindeki lejyonlar (ordu birlikleri, alaylar) tarafından imparator ilan edildi.

M. S. 69-96

Vespasianus (69-79) ve oğulları Titus (79-81) ve Domitianus (81-96) devirlerinde, Flaviuslar soyu egemen oldu. Flaviuslar aristokrat asıllı olmayıp Sabinler soyundan gelme bir ailedendiler. Kaligula ve Neron'un izlediği siyaseti devam ettiren Domitianus, siyasi bir komploya kurban gitti.

M. S. 96

İmparator ilan edilen Nerva ile birlikte Antoninuslar sülalesi başa geçti (96-192). Onun devrinde Roma en parlak devrini yaşadı. Trajanus (98-117) devrinde Dakya, Fırat nehrinin doğusu ve Kuzey Mezopotamya fethedildi. Özellikle Antoninus

Pius (138-161) ve Markus Aurelius (161-180) devirlerinde, politik görüş ve felsefe alanında Stoacılık önem kazandı. Kommodus (180-192) devrinde yeniden mutlakıyetçiliğe dönüldü. Ülkeye anarşinin hâkim olması imparatorun bir komplo sonucu öldürülmesine yol açtı.

M. S. 193
Kommodus'un 192'de öldürülmesi önemli bir iç karışıklığa sebep oldu. Bunun sonucunda İlliryalı lejyonlar, komutanları Septimius Severus'u imparatorluğa getirdiler.

M. S. 193-235
Onunla birlikte Severuslar sülalesi başa geçti (193-211). İmparator, ordu üzerinde büyük bir etkiye sahipti. Taşra eyaletlerinden topladığı askerlerle askeri gücünü artırdı. Karakalla devrinde imparatorluk sınırları içinde yaşayan bütün özgür Romalılara vatandaşlık hakkı tanındı (212). Eyaletlerle merkezin sıkı işbirliği sonucu doğu kültürü etkin olmaya başladı ve Emesa'nın güneş tanrısı büyük önem kazandı.

M. S. 235-284
Bu dönemde orduda karışıklıklar başgösterdi. Romalı askerler ve pretorienler imparatorların seçimi veya tahttan indirilmeleri konusunda etkin bir rol oynamaya başladılar. Germenler, Galya'yı yağmalayarak İspanya içlerine saldırdılar. Germen asıllı Gotlar, Yunanistan'ı, Trakya ve Küçük Asya'yı istila ettiler. Sasaniler ise Suriye sınırını tehdit etmeye başlamışlardı.
268 yılından itibaren II. Klaudius devrinde iç barışın sağlanması yolunda çalışmalarda bulunuldu. Aurelius (270-275) Gotları yenerek birliği yeniden sağladı.

M. S. 284-305
Roma İmparatorluğu'nun başına Diokletianus geçti. Bu dönemde imparatorluk idari yönden Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrıldı. Batı Roma İmparatorluğu'nun başına Maksimianus getirildi. Dörtlü yönetime (tetrarhi) geçilmesiyle birlikte

bölünme daha da arttı. Diokletianus, doğrudan imparatora bağlı geniş bir bürokrat kadrosu kurdu. Diokletianus ve Maksimianus 305'te iktidardan çekildiler.

M. S. 305-312
İktidar kavgaları yeniden alevlendi. Sonunda Konstantinus, başa geçerek rakiplerini yendi ve imparatorluğu birleştirdi.

M. S. 312-337
Konstantinus devrinde uygulanan politika, din konusu dışında Diokletianus'un güttüğü siyasetten farklı bir yapıya sahip değildi. Konstantinus Hıristiyanların uğradığı zulme bir son vererek halkı inançlarında serbest bıraktı (Milano Fermanı-313). Bu sayede kilisenin de desteğini kazanmış oluyordu. 330 yılında Bizantion şehrini genişleterek buraya Konstantinopolis adını verdi ve başkenti buraya taşıdı. 337'de öldü.

M. S. 337-379
Konstantinus'tan sonraki dönem iktidar kavgaları ve Hıristiyanlar arasındaki mezhep çatışmaları ile geçti. İmparatorluğun kuzey sınırları, Hunlar tarafından yerlerinden edilen Germenlerin tehdidine maruz kaldı. İmparator Valentinianus, 378 yılında Vizigotlarla yaptığı Hadrianopolis Savaşı'nı kaybetti.

M. S. 379
Batı Roma İmparatoru tarafından Doğu Roma İmparatoru olarak seçilen Teodosius, Vizigotları geri püskürterek Tuna sınırını güvence altına aldı. Öteki imparator Gratianus ile işbirliği yaparak Hıristiyanlığı devletin resmi dini olarak tanıdı ve diğer dinleri yasakladı (392). Saltanatının son yıllarında imparatorluğa bütünüyle hâkim durumdaydı.

M. S. 395
Teodosius'un ölümüyle imparatorluk kesin olarak ikiye ayrıldı. Batı Roma İmparatorluğu'nun başına oğlu Honorius, Doğu Roma'nın başına ise ikinci oğlu Arkadius geçti.

RESİMLERLE İNSANLIK
TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ
HIRİSTİYANLIĞIN DOĞUŞU
VE YAYILIŞI
RESİMLERLE
İNSANLIK TARİHİ
ANSİKLOPEDİSİ
HIRİSTİYANLIĞIN DOĞUŞU
VE YAYILIŞI
KARACAN
BAYİNİZDEN
ŞİMDİDEN AYIRTINIZ